

Hvordan lærer man at improvisere?

[Til kurset](#) | [Om at improvisere](#) | [et andet jazz kursus](#) | [Manual til denne side](#) | [Harmonilære](#) | [Improvisations foredrag](#) | [Effektiv indlæring](#)

(OBS disse sider fungerer med de fleste browsere, men ikke Microsoft Internet Explorer, som er en forældet browser.)

Jazz kan ikke læres ved at spille efter noder.

Jazz lærer du ved at **spille sammen med nogen**.

Problemet er, at det er de færreste, der gider at backe dig op mens du lærer at improvisere.

Denne side (jazz.oleviolin.com) kan hjælpe dig igang.

Det er derfor vigtigt at du sørger for at din computer eller Ipad spiller ligeså så højt at du kan høre det.

Violiner er heldige, for det er forholdsvis nemt at dæmpe en violin.

For andre instrumenter kan høretelefoner eller kraftigere højttalere være løsningen. [Læs mere her](#)

Basalt er der 3 typer af lydfile.

- **Band in a Box gererede filer** hvor du kan prøve at høre først melodien, men bagefter kun rytmegruppen, sådan som det lyder når du spiller jazz solo.
(solo betyder at spille alene, men rytmegruppen er med.)
- Så er der **rigige musik optagelser**, hvor du kan spille det samme nummer sammen med en **rigtig musikere**.
- Der er også en **treddie** kategori. Der hvor jeg spiller sammen med Band In a Box.
Jeg prøver at lave en lidt nemmere solo en de rigtige jazz musikere, og prøver at overholde nogle af de retningslinier som er beskrevet her.
(men indrømmer at det kan være svært helt at holde det så simpelt som muligt, for det skal jo også lyde nogenlunde.)

Tidligere har jeg ikke ment, at jeg spiller godt nok, og har skrevet nogle strofer ned i Band in a Box, som så er inkluderet i mine [tidligere jazz kurser](#). Værktøjet jazz.oleviolin.com understøtter [effektiv indlæring](#)

- Med denne pakke kan **du skrue tempoet ned** til 40%,50%,60%,70%, 80%, 90% 100% med et enkelt tryk på dit keyboard.
  - Med modernet teknologi (som findes i alle browsere, hvis man kan programere) kan man skrue tempoet ned uden at tonehøjden ændrer sig.
- Du kan lave **strofer** du kan øve dig på
  - Strofe funktioner kan bruges kreativt til at øve dig f.eks. kun på melodien, eller kun på fri solo (i Band in a Box genererede lyd-filer).
  - Der kan være flere indspilninger på den samme fil, og så kan du med strofefunktionerne vælge indspilning
    - Du kan også lave en strofe over en speciel solo (som regel violin soloen)
    - Eller et specielt godt sted i soloen.
  - Du kan selv gemme strofer, som så bliver tilgængelige for alle andre.
    - Sådan at du kan øve dig på det samme lidt svære sted.
    - Det kan være et par takter
    - En hel reprise
    - Eller en hel gennemspilning (kor)
    - Eller måske hele melodien
    - I forbindelse med Band in a box kan du enten
      - lære melodien,
      - eller du kan spætte den på en uendelig solo hvor den bliver ved og ved indtil du afbryder den.
        - Ikke noget med at nu er din solo færdig, og du skal give den videre til den næste
        - Nej du kan bare blive ved til du føler at nu har jeg fået den ind under mit skind.
  - **Du har altid noden foran** dig sammen med melodien.
  - Der er mulighed for forskellige udgaver af den samme melodi.
    - Med strofe funktionen kan du så vælge hvilken udgave, du vil øve dig sammen med.
    - Du kan starte med at kun øve dig på melodien
      - Måske øve dig på kun en reprise ad gangen, der kører "i ring" med A/B metoden (også kaldet workshop metoden)
    - Du kan den ene dag vælge at kun øve solo med backing
    - Den næste dag kan du øve dig ved at sammen med en kendt jazzmusiker
    - Næste dag kan du øve dig sammen med nogle af mine indspilninger

Info til Kurset 27 November:

Der er 4 mapper, der alle starter med Valde, der indeholder 8 af Valdemars melodier.

(Vi spillede 4 af melodierne på kurset "All Of Me", "On the Sunny side of the Street", "Jeg sætter mig i solens sidste stråler" (I'm gonna sit right down and write myself a letter), og "Gå med i lunden")

Det anbefales at du starter at lære en melodi ad gangen

Læg mærke til at melodierne "All Of Me", "On the Sunny side of the Street" har sine egne mapper, med flere muligheder.

Denne vejledning er blevet ret lang.... for jeg har prøvet at "få det hele med".

Desværre er der mange ting, der skal beskrives, en [pdf-udgave af denne side](#) er allerede oppe på 50 sider!

Jeg har også hentet nogle forskellige blues ting over fra mit gamle kursus. Det er bl.a. for at forklare hvilke toner der indgår i en Dur-akkord, og en 7-er akkord. Jeg bruger selv denne information en del når jeg improviserer. Men det er også fordi Blues formen er en meget simpel form, at lære at improvisere efter, som bliver brugt til at jamme sammen.

Jeg har lavet en del øvelser i alle tonearter, idet det er godt at kende "alle tonearter og alle toner" på dit instrument (nogen af de umulige tonearter med mere end 4 krydser /mere end 4 b-er kan man dog sagtens springe over) .

Denne vejledning har så groet til at blive en beskrivelse af den mest basale harmonilære, for ligesom det er nemmere at lære sprog, hvis man også lærer gramatik, så er det nemmere at lære jazz musik når man kan lidt harmonilære.

[start med at gå igang med at spille...](#)

(vælg melodi, eller soli under strofer, og så kører det bare....)

...og vend så tilbage til vejledningen, læs den gerne flere gange.

Denne pakke kan bruges til at øve sig på mange forskellige måder.

Hvordan bruger man dette værktøj.

70%

1) vælg "rull" i den øverste liste

2) vælg melodi

3) vælg en gemt strofe...
...eller lav en ny strofe med A og B (F, C og D) tast og gem den

Start fra begyndelsen

Beskrivelse | Download

A | **B** | Fjern B-punkt Pause

Gå tilbage | frem

[20%](#) | [30%](#) | [40%](#) | [50%](#) | [60%](#) | [70%](#) | [80%](#) | [90%](#) | [100%](#) | [110%](#) | [120%](#) | [130%](#) | [140%](#) | [150%](#) | [±](#) | [=](#)

Sæt hastigheden med 1,2,4,5,6,7,8,9 tast eller klik her

Her er et billede hvordan det ser ud på computer.
Selv kun bruger Ipad, så kig lige på dette billede.

(værktøjet virker udmærket på Ipad, det er bare ikke ligeså "mundret".)
Værktøjet er beregnet til brug med keyboard.

Hvis du køber et keyboard til din Ipad, (og lærer keyboard shortcutene) så bliver det næsten lige så nemt som computer.

Vælg

- Først mappe (øverst)
  - Hver mappe indeholder flere melodier
- Så melodi, (listen nedenunder)
- Vælg en gemt strofe fra listen "gemte strofer"
  - Hvis der endnu ikke er gemte strofer, så kan du lave en strofe og gemme den (se herunder hvordan man gør.)
- Sæt hastighed og afspil
  - Klik på noden, eller på playeren eller brug P-tast til at starte spillet
    - Du kan også klikke på den trekantede start/pause-knap i den lille afspiller øverst.
    - Hvis knappen har to lodrette streger || , så er det en pause-knap.
  - Sæt hastigheden ned med tasterne 4 til 9, eller sæt hastigheden til 100% med 1-tallet.
    - hvis du ikke har keyboard, kan du klikke på linkene markerede 20% 30%, 40% (se nederste pil i billedet)
  - for **computergenereret musik (Band in a Box)** har jeg lavet to strofer, en med navnet melodi, en med navnt solo
    - Vælg melodien som strofe, og melodien vil blive ved at spille
    - Vælg solo som strof, og der vil følge en uenlig backing,
      - Det er nemt at tatabe orienteringen når der kun er akkorder.
tryk evt. på C-tasten for at lige få slutningen af melodien (lige før solo-delen starter), sådan at du ved, her starter 2. kor sådan at du ved hvor du er henne.
  - Du kan også gemme hele musik stykket
    - vær omhyggelig at du sætter A punktet lige i starten af 1. tone
    - Vær omhyggelig at sætte B-punktet lige i enden, hvis der er optakt så det antal slag optakten varer, sådan at du får en kontinuerlig melodi.
    - Hvis du trykker C-tasten vil du kunne starte med "indtællingen" (1,- ,2, -,1,2,3,4) med.
  - For **Rigtige musik indspilninger** kan du bruge strofe funktionen til

- at gemme hele melodien så den går i ring
- At gemme en solo, (f.eks kun violin soloen)
- At gemme speceilt god strofe, som du vil øve på
- I mappen Minor Swing har jeg skrevet Stephan Grappeli's solo op, og lavet en strofe for hver strofe han spiller
  - Det er godt hvis man har lyst at spille den solo udenad.
  - Det tog "kun" et par måneders øvelse at lære den.
  - Og det kan (kun) bruges til at lære at spille hurtigere
  - Her er en anden (node-) [udgave af samme solo](#)

Gemme en strofe

Ud over at adsiklle melodi og strof

- Tryk på A-tast (eller A-link) i starten af strofen
- Tryk på på B-tast
- Giv strofen et navn
- Test strofen ved at trykke på D-knapp
  - Den vil så gøre hen lige før slutningen af strofen, og du kan høre om strofen "binder over" taktmæssigt rigtig
  - Det er vigtigt for at lære ns trofe at du har fonremmelsen af at det kører ud i et.
  - Hvis ikke bruge F-tast til at fjerne B-punkt, og
    - lav et nyt B-punkt eller
  - gå til før A-punkt med C-tast og
    - lav et nyt A-punkt
    - evt. bruge 3-tast eller venstre pile tast til at flytte til et tirs punkt for så at lave
- Når du er tilfreds:
  - Tryk på **Gem strofe** -knappen

Strofen kan nemt slettes:

Vælg strofen i listen og tryk på **Slet** tast.

Som det ser ud på Ipad

Spillemandsdansen liste x boda.oleviolin.com/index.ph x

boda.oleviolin.com/index.php

HansPovlsen 100%

22 Lövstugu Stens polka

Klik her for at spille

På Ipad'en er disse menuer "klappet sammen"

gemte strofer:
1. reprise

lakt x - y Gem strofe Slut

Og man skal klikke på A og B her nede for at lave strofer (Jeg har dog lavet strofer på de fleste af melodierne)

Klik her for at ændre hastighed

Start fra begyndelsen

Beskrivelse | Download

A | B | Fjern B-punkt Pause

Gå [a] tilbage | frem

20% | 30% | 40% | 50% | 60% | 70% | 80% | 90% | 100% | 110% | 120% | 130% | 140% | 150% | = | :

Brug dit keyboard!
(Det er nemmere og hurtigere!
Se forkortelsen forrest)

P: Play / Pause

S: Start fra begyndelsen

Q 10% hurtigere(Q som Quick)

L 5% Langsomere

Sløjfefunktioner

Lövstugu Stens
Boda

D A

D

G I

G D

Til Ipad brugere

Hvis du har mulighed for at bruge en computer første, så gør det.

For Ipad'en er ikke så nem at bruge som en computer.

Når du først har lært at bruge værktøjet, kan du sagtens bruge Ipad, dog vil det være nemmere hvis du får et bluetooth keyboard til din Ipad.

På Ipad og Iphone "klapper menuerne sammen" og bliver til drop-down menuer. Det gør at du kan overse at de er der.

Men de er der, og det er vigtigt at du bruger dem. Jeg sætter systemet op til at starte i en mappe, med en bestemt melodi. Hvilken mappe og hvilken melodi, er lidt tidsafhængigt af hvem jeg sidst har talt med, og hvad jeg mener er hoved anvendelsen af systemet lige nu. Det er vigtigt at du selv kan finde andre mapper med andre muligheder.

Og det er ikke helt så intuitivt hvordan det skal bruges på Ipad og telefon.

Men princippet er det samme som computer og det virker.

Dog: nogen gange skal du klikke en ekstra gang på drop-downen i en Ipad før den virker. (Man kan sige at dette er en "fejl" som jeg skal rette)

Når du bruger Ipad eller telefon, har du som regel ikke et tastatur, og du må klikke på linkene for at lave strofer ændre hastighed.

det det kan lade sig gøre. Men jeg må indrømme at systemet er lavet til brug på computer med tastatur.

Dette er en samling "værktøjer" der kan bruges til at lære at improvisere.

Hvis du bruger Ipad vil det være en fordel at investere i et [Bluetooth keyboard](#) eller lignende til din Ipad (kan købes for under 200 kroner)

Tastatur gennemveje (Keyboard shortcuts)

(står på forsiden, hvis du bruger Ipad uden keyboard kan du klikke på linene på forsiden.)

Når du står med et instrument i hånden er det svært at bruge mus, derfor lær dig disse shortcut.

Tallene **1 4,5,6,7,8,9** bruges til at sætte hastighed. **1**=100% hastighed **4** = 40% **5**= 50%, **6** = 60% **7**= 70% osv.

3 tallet bruges til at gå tre sekunder tilbage, piletaster kan også bruges til dette.

+ og minus kan bruge til at forøge eller sætte hastigheden ned i mindre trin.

P: Start/pause

S: Start (sætter også hastighed til 100)

A og **B** sætter henholdsvis start og slut for en "båndsløjfe". Vær præcis sådan at det præcis svarer til den strofe du vil lære

R: Reset sløjfe, det vil sige spille hele melodien.

C: går tre sekunder før A-punktet giver dig en mulighed for lige tage instrumentet op og starte på det rigtige sted. Hvis du har sat sløjfen til melodien i Band in a box, så får du "count-in" når du trykker på C

D: går tre sekunder før slutpunktet, bruges til at checke at din sløjfe er sat rigtig op

Det er vigtigt at sløjferne fungerer rytmisk, sådan at du kan øve på sløjfen uden at springe taktslag over.

F (fortsæt) sletter B-punktet men ikke A. Bruges til at udvide sløjfen.

E: tast laver en fuld (A/B) sløjfe, der ender lige det tidspunkt hvor du trykkede på tasten og starter 3 sekunder før. Denne tast kan være god, om du lige har hørt en strofe som du vil lære.

Du kan så bruge 3-tal i kombination med A for at fixe starten af strofen, og eventuelt B tast måske i kombination med F-stast for at fixe enden af strofen. Ofte er det godt , nok at lige trykke på E.

Kombinationen D, F og A (efter 3 sekunder) starter en ny sløjfe præcis efter den sløjfe du lige har lavet.

Gemning af sløjfe

Skriv navnet på sløjfen og tryk på gem.

For at slette sløjfen vælg sløjfen og tryk på slet knappen.

Det kan anbefales at bruge de gemte strofer.

N: Næste melodi (man kan også bruge knappen

Tip du kan tage hjemmesiden med på din telefon og høre alle melodierne.

G: Gentag melodi (toggler mellem næste og gentag indstilling. Gentag indstillingen er ikke

Effektiv indlæring

Workshop metoden

Workshop metoden er meget udbredt til folkemusik kurser hvor man lærer melodier udenad.

- Først spilles melodien igennem sådan at alle får et overblik over hvad man skal lære.
- Der efter deler læreren (traditionsbæreren) op i små fraser, som spilles langsomt igennem. sådan at man kan høre alle detaljer.
- Hvis melodien er nem, kan man dele den op i en reprise ad gangen. Hvis der et stykke, der specielt svært deles replisen op i mindre fraser.
- Kunsten er at finde en genkendelig frase, og køre denne frase i ring, på en måde sådan at det bliver en kontinuerlig melodi.
- Den menneskelige hjerne er konstrueret sådan, at man lærer ved gentagelse.
  - Jo flere gange man gentager noget, jo hurtigere lærer man.
  - Jo kortere man kan lave frasen jo hurtigere lærer man også, for så er det mindre at lære
- Når hastigheden skrues ned er det nemmere for motorikken at følger med
  - Hvis hastigheden er for høj under indlæringen, opstår spændinger i musklerne, som gør at det man lærer ikke bliver afslappet
  - Hvis du slapper af når du spiller kan du lære at spille hurtigere
  - Hvis du spænder bliver dit spil ikke ligeså smukt.
- Hastigheden sættes så gradvis op sådan at alle kan følge med.
- Start med at sætte hastigheden ned til et niveau hvor du kan følge med.
  - Det er individuelt hvor langsomt du skal spille i starte, det kommer også an på melodien, som du vil lære
    - Nogen gange 40% eller 50%, nogen gange kan du starte med 90%
    - Sæt hastigheden op med 10% ad gangen
    - Hvis du føler, at du ikke kan følge med uden at spænde, sæt hastigheden 10% ned igen og øv dig til du føler at du slapper af.
    - Når du først har lært at slappe af er der "ingen grænser for" hvor hurtigt du kan spille
  - Tænk på, at det at lære at spille hurtigt, det skal du kun gøre en gang.
    - Når du først har lært at spille hurtigt
      - Så de næste melodier skal du bare lære så godt at du kan dem og kan slappe af

- Derefter er det nemmere at sætte hastigheden op
- Ju hurtigere du kan spille, jo højere rytmisk præcision opnår du
  - Rytmisk præcision betyder at du rammer slaget på det helt rigtige tidspunkt
  - I spillemandsmusik såvel som jazz musik bruges agogi
  - Når du har lært at spille hurtigt får du bedre styr på din agogi
- Agogi er en meget præcis form for præcision i den musikalske opførelse
  - Komputergenereret musik mangler agogi
  - Agogi er det, der gør musik til musik

Dette program er opbygget ud fra workshop metoden.

Ved at skrue hastigheden ned, er agogi-en behold, den er bare blevet så langsomt at du kan opfatte hvad der sker.

Det er vigtigt at du ikke bare lytter, men spiller sammen med musikken. Hvor du prøver at ramme den agogik, der bliver spillet.

Jeg har i denne beskrivelse argumenteret imod, at lære soloer udenad. En god grund til at alligevel gøre det er, hvis du fokuserer på ikke kun at lære tonerne, men også at lære den rytmiske præcision - agogien.

En anden måde at lære agogi-en er at "spille sammen med". Mens du spiller sammen med en artist, lytter du ikke bare til hvilke tonefigurer han bruger, men også agogien i tonefigurerne.

Du kan så kopiere tonefigurer og agogi lidt senere end du hører det. Du behøver ikke at "ramme", de samme toner og den samme agogi, men du kan lave dine egne figurer med inspiration fra det du hører.

Med strofe-funktion kan du afgrænse en speciel solo, og køre denne "i-ring", eller du kan lave en strofe med hele melodien som så kører i ring.

Jo flere gange du gentager en øvelse, jo mere lærer du.

Det er vigtigt at du fokuserer på at slappe af. Det kan være en god ide at øve sig foran et spejl, for i spejlet kan du checke din kropsholdning, og se om du slapper af.

I 1983 var jeg udstationeret i emiraterne for mit arbejde. Jeg havde før jeg tog af sted haft en del problemer med spændinger i skulderen på grund af violinen. Jeg havde taget violinen med på min udstationering. På hotelværelset var der et spejl. Siden den dag jeg så min forkrøblede spillestilling i spejlet, og fik rettet ryggen og kropsholdningen op, har jeg ikke haft problemer med spændinger i ryggen, der skyldes violinen.

Hvis du ikke har et spejl, kan man til nøds bruge et vindue efter at det er blevet mørkt, og hvor du sørger for at rummet du spiller i er godt oplyst, vil du kunne se din egen refleksion i vinduet.

Hvis du føler at folk på gaden glor, så tænk på, at du behøver ikke at observere dig selv særlig længe, før du kan se hvor du spænder. Som nævnt ovenfor er det først når du er afslappet, at du kan spille hurtigt.

Indspil hvad du laver

Det kan være en god ide at indspille det du laver på telefon, video eller lyd.

Forbered dig på en skuffelse! Men brug det som en guideline til hvordan du kan forbedre dit spil.

Lærer

En anden god måde at komme videre er at opsøge en professionel jazz violin lærer.

(Alfkil kommer til København fra Fyn til Januar)

Violinråd

Opstrøg eller nedstrøg: I jazz er det vigtigt at du spiller frit. Der er altid et strøg, der passer bedre til en figur, men hvis dit spil skal være helt frit, kan det være en fordel at lære at tage figurer med det forkerte strøg.

Det er selvfølgelig også vigtigt at du kender de metoder (med ekstra bindinger, lyft af buen osv.), der gør at du får det rigtige strøg i så stor udstrækning som muligt.

Positions spil: At spille høje toner (over 6. position på E-strengen) har en vis "imponator"-effekt når som får publikum til at klappe.

Folkemusikere er mest vant til at spille i 1. position, og går kun op når det er absolut nødvendigt. Til jazz musik brug vil du opleve, at det - at behøvske positions spil - giver dig mange ekstra muligheder indenfor improvisation. Du kan lave de samme finger figurer, i forskellige positioner, og det lyder forskelligt.

Start med at lære at spille i 3. position. Sørg for at få styr hvordan fingerstillingen er i de forskellige tonearter. Transponer skala øvelserne en oktav op.

Sørg for at du kan spille i position også på A-, D- og G-strengen. Check at alle dine toner bliver rene. og vænd din hånd til hvor halvtone trinene sidder (der hvor fingrene sidder sammen).

Husk at intervaller bliver kortere på strengen når du kommer op i position. Lær dig at lave flageoletter, sådan at du kan checke din renhed. Brug også en klip-on tuner.

Flageoletter: Flageolet, betyder egentlig fløjte tone (på fransk). Den opstår når du dæmper grund tonen på strengen sådan at kun overtonen frembringes.

Overtoner dannes ved at strengen kan vibrere på halve sin længde $1/3$ af sin længde $1/4$, $1/5$, $1/6$ osv af sin længde. Normalt bruger man dog kun ned til $1/5$ af strengen.

Halvdelen af strengen tages normalt i 3. position hvor du strækker 4. finger op til 4. position.

Rør meget let ved strengen med fingern, og sørg for at strengen kan svinge på her side af fingeren, sørg for at stryge lidt nærmere stolen sådan at buen ikke dæmper den kortere strengs svingning.

- $1/2$ -strengs flageolette lyder en oktav over den løse streng.
- $1/3$ streng ligger lige der hvor du holder 4. finger i 1. position.
  - den klinger en oktav + en kvint over den løse streng.
- $1/4$ streng ligger lige der hvor du holder 3. finger i 1. position:

- Den klinger 2 oktaver over den løse streng
- 1/5 streng ligger lige der hvor du holder 2. finger når du spiller i Dur (dvs den store terts)
  - Den klinger 2 oktaver + en terts over den løse streng

Stephane Grappeli bruger meget flageoletter når han spiller.

Stykket Daphne spilles A-stykket med 1/3 og 1/4 flageoletter på D-streng og A-streng.

Det er underligt at spille flageoletter for man spiller den højere tone ved at holde fingeren lavere på strengen. (1/4 flageoletten på 3. finger klinger højere end 1/3 flageoletten på 4. finger.)

Flageoletter bruges også i folkemusik til at illustrere fulgeføljet (gøgkoko og svane)

Lær at spille rent : Professionelle musikere spileller som regel rent. Mange violinister lærer sig selv nogle forkerte intervaller. Hvis du hører til dem, der har svært ved at høre hvad der er rent.

Træn dit øre. Stop op og check med en tuner om den tone du laver også er ren! Dette gælder specielt når du lærer ny (svære B-tonart-) skalaer, og når du lærer positions spil.

Om at lære at improvisere

Jazz musikere forholder sig til akkorderne i en melodi, og så laver man noget andet, der passer til akkorderne.

Der er i virkeligheden kun en regel: **Det skal lyde godt.**

Men hvordan kommer man derhen?

Det bedste er jo at melde sig ind i et jazz-orkester.
Men de færreste jazz orkestre vil have nogen med, som *ikke* har lært at improvisere.

Dette kursus er et bud på hvordan du kommer igang.
Det er et værktøj hvor du kan skrue ned for hastigheden samtidigt som du har noden foran dig.
Det er en samling af nemme standardnumre, som er gode at starte med, når man skal lære at improvisere.

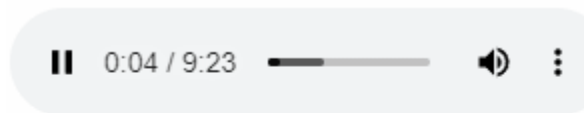
Her er **et par råd** til hvordan du kommer igang.

1. Lær melodien (vælg melodi i strofe-vælgeren)
  - Sæt hastigheden ned til f.eks. 70% (tryk 7-tal på dit keyboard)
  - Eller 60% (tryk 6-tal på dit keyboard)
  - Når du nogenlunde behærsker melodien, sæt hastigheden op 10% ad gangen.
2. Prøv at lære akkorderne ved at bare lytte på Band in a Box hvor du vælger solo i strofevælgeren
  - Hvis du bliver "lost" tryk tast C på dit keyboard
  - Så starter du tre sekunder før soloen start, og du kan lige høre enden af melodien
  - Lær dig at lytte efter selve melodien i akkorderne
  - Mange musikere tæller efter hvor de er henne:
    - Tæl sådan 1,2,3,4, | 2, 2, 3, 4 | 3, 2, 3, 4 | 4, 2, 3, 4 | 5, 2, 3, 4 | osv....
  - Men det er bedre at lære at lytte til melodien i akkorderne
    - Det er sjovere hvis man kan fornemme hvor man er henne, sådan at det hele ikke bliver regning

- En jazz-musiker joke til folk, der ikke kan finde ud af hvor der henne i melodien, er at give dem en kugleramme på scenen.
  - Melodierne "All of Me" og "On the sunny side of the Street" er ekstremt gode, fordi harmonifølgen er så let genkendelig
  - Lær dig også strukturen i melodien
    - On the sunny side er en typisk 32 melodi med først tå (8-takters) A-stykker et B- stykke og så et afsluttende A - stykke
    - All of me består af 2 meget ens (men ikke helt ens 16 takters stykker)
3. Start med at bare spille bare akkord akkord tonerne
- Prøv derefter at lære akkordernes toner, specielt tertsen og syveren
    - Tag eventuelt øveren i Blues_Akkord_oever mappen. for at starte.
  - Hvis du ikke kender tonerne i en akkord - det er ligemeget, prøv bare at spille noget der lyder godt.
    - Eventuelt kan du gå ind i mappen All of Me i toppen, hvor der er forskellige muligheder bl.a. hvor jeg siger akkorderne og (se billedet herunder)
4. Husk at spille rytmisk
- Alle ottendele spille [trioliserede](#) når man spiller (de fleste genre af jazz).
5. Varier din rytmik, men sørg for at være sikker hvor du rammer rent rytmisk.
6. Prøv at finde "rigtige musikere-indspilninger" og spil sammen med dem (De ligger bl.a. i mappen "Valdemar")
7. Find Band in a box indspilninger hvor der ikke bliver spillet, og se om du kan spille med solo frasen.
- Hvis ikke hved hvor du er hende tryk på C på dit keyboard
  - "All of me" og "On the Sunny side" of the street har sine egne mapper med masser at indspilninger af forskellige typer
8. Gå på vandring i de forskellige mapper, og find den indspilning som giver dig selv mest
9. Find gode musikere lyt og kopier deres udtryk
- Det gør ikke noget at de strofer du laver er forskellige
  - Det er mere det at blive inspireret, der gælder
  - Du kan godt lære en solo udenad
    - Men det er et meget stort arbejde
    - og du vil opdage, at du ikke bliver bedre til at improvisere ved at lære udenad
      - Improvisation er ikke udenadslære, det er at din egen musik på stedet

- Du kan dog bruge det, at lære en solo udenad til at blive bedre til at **spille hurtigt**
  - Til dels kan du også lære, mikrorytmisk udtryk
  - Det er bedre at lære små strofer udenad
  - Efterhånden får du opbygget et lille forråd af standard strofer som du kan bruge ved den rigtige lejlighed
    - Men pas på at dit spill ikke bliver en forudsigelig række standardstrofer!
    - Jazz musik er ægte improvisation, hvor man laver en ny solo hver gang.
    - Rock-musikere kan ofte finde på at lære sin egen solo og så spille samme solo gang på gang, det duer ikke i jazz musik.
10. Lav korte strofer (læs mere om strofer længere ned på siden.
11. Et godt sted at starte at improvisere er at spille melodien og så lave nogle små afvigelser, som man succesivt udvider
- Eller man lave sin egen melodi, der bare passer
  - Man kan også låne fra en anden melodi, der kører over de samme akkorder.

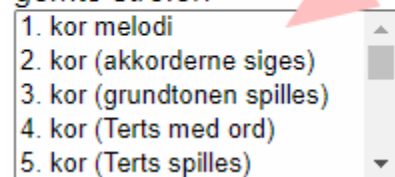
Key: C Bb Eb

Efter endt spil

Næste Gentag Stop [Alle](#)

Næste melodi

gemte strofer:

Når du hører en anden persons solo, bliver du inspireret af hvad man kan gøre. Og du kan hurtigt prøve at gentage hans strofer, lige *efter* han/hun har lavet dem.

Hvis du spiller samtidigt, er du nødt til at lære udenad, og det **at lære udenad er ikke det samme som at improvisere.**

Fordelen med at "spille oveni" en andens solo, er også at du får peroidiciteten gratis ind, for ham/hende der laver soloen, ved hvor han/hun er henne i akkorderne, og du får det ind med barnemaden bare ved at lytte til ham/hende.

Men der er mange måder at lære på, og en enkelt metode står ikke alene.

- Spill oveni andres solo (når du øver dig her på siden)

- Dette er faktisk at foretrække, for rigtig jazz musik er bedre end det Band in a Box kan producere
- Det er normalt ikke tilladt at spille over andres solo, men jeg kan garantere dig for at dem der har indspillet soloerne ikke kan høre hvad du laver, så her er det tilladt :-)
- Brug band in a box indspilninger, hvor der ingen melodi er, og prøv at improvisere
  - Situationen med Band in box er mere realistisk, for når du står der på en scene og skal spille solo, så er der kun akkorderne at holde sig til
  - Som oftest har du ikke en gang et node ark som du kan kigge på. Du skal vide hvor du er henne
- Prøv evt. at lære enkelt solo udenad.
  - Dette kan være godt for at øve op tempo
  - Det er også godt til at indøve "feel" altså måden at spille jazz rent rytmisk
  - Alle mennesker har deres egen måde at lave solo
  - Man kan ikke spille en anden persons solo lige så naturligt som originalen
- Brug skalaøveren
  - Til at lære alle tonearter at kende

Hvordan laver jeg en god strofe?

- Lav korte strofer
  - Lav rimelige pauser mellem stroferne
  - Det giver dig mulighed for at lytte efter hvor du er henne rent takt mæssigt
    - Der er ikke noget værre en en solist, der ligger et halvt takt slag bagud
    - Det er også slemt at ligge en halv takt bagud
  - Det gør din solo mere tydelig
  - Evt kan du bruge spørgsmål / svar stil
  - Vær ikke bange for at gentage den samme strofe flere gange (Hør Louis Armstrongs indledning af "On the sunny side of the street" f.eks.)
    - kombiner gentagelsen med ganske små rytmiske forskydninger
    - Det gør strofen mere interessant at lytte til
- Lav dine egne standard strofer
  - Når du ikke kan finde på andet så kan du bruge dem
  - Men pas på: Det er kedeligt at høre de samme standard strofer hver gang.

- Specielt hvis du spiller med på flere stykker, og man bliver ved med at høre den samme lille frase snige sig ind.
- Exprimenter med din egen rytme
  - Lav en kort strofe med få toner
  - Gentag denne strofe
  - Lav ganske små ændringer af rytmen
- Bekymre dig ikke om du rammer en "forkert tone"
  - Dvs. en tone der ikke lyder godt:
    - Spil bare videre til du rammer en tone, der er rigtig
    - Folk vil synes at "det er interessant" og at du er god til at spille "ude"
    - Men det er vigtig, at du finder "hjem"
  - Der er ikke forkerte toner i jazz
- Sørg for at få en godt tone
- Til violinister:
  - **Sørg for at spille rent**
  - Specielt violinister har en evne til at spille falskt
  - Brug en tuner
  - eller gå hen til et klaver for at checke om de ny toner.
  - Lær at spill i position
  - Det gør dit spil merevarieret når du kan lave den samme figur i flere positioner
  - Start med at lære at spille rent i 3. position
- Spill moll tertsen i en Dur akkord
- Lær dig [blues skalaen](#)
  - Det er altid et godt alternativ og den lyder altid godt
- Lav kromatik
  - Det kan være fint at lave små løb af halvtoner
- Lær at spille treklanger
- Lær at lave små hurtige trioler i starten af en solo.
- hvis du hører en fed strofe
  - Brug A/B funktionen og lær dig at spille lige den strofe (først langsomt så i hurtigere tempo indtil du når tempoet)
- Lav skalaøvelser, så du intuitivt for en fornemmelse, af hvilke skalare hører til
  - Husk at også øve dig rytmisk når du spiller skala øvelser
- Lær elementær harmoni lære, så du ved hvilke toner, der indgår i hvilke akkorder
  - øv dig på treklange, opadgående og nedadgående treklange.
  - Specielt nedadgående treklange er vigtige
  - Husk at afslutte treklangen et godt sted.
  - Du kan lave flere treklange i forskellige tonearter (som ikke nødvendigvis er lige den akkord er bliver spillet),

der ligesom vandrer nedad (e eller opad i intervaller af en hel eller en halv tone)

- Det er vigtigt at lære afslutninger, det er trods alt det som dit publikum vil høre, før de klapper af dig.
  - Afslut på grund tonen
  - Afslut på kvinten (en kvart under grund tonen)
  - Prøv at afslutte på en 7-er (det er fedt)
- jeg har 1000 gode råd, men det vigtigste er de erfaringer du selv laver
  - Vær kreativ når du øver dig

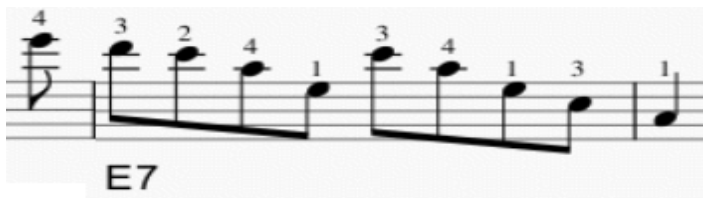
Standard fraser

De fleste jazz musikere har nogle standard fraser, som de benytter ind i mellem.

Exempler.

Charie Parker frase 1 [hør: ▶](#)

Stephane Grappeli (Frase 2 -) [hør: ▶](#)
spilles i 4. position

Stephane Grappeli (Frase 3) [hør: ▶](#)
Det er speceielt den kromantiske start frem til det høje h.
[Denne video har 20 gode "licks"](#)

Lige et par ting til før du kommer i gang

For at spille sammen med musikken skal du enten skrue ned for dit instrument, eller skrue op for musikken.

Hvis du spiller violin er det nemt at købe en tonesluger, som gør at du kan skrue ned for violinen når du øver dig.

Det har også den fordel at du skåner dine øre mens du øver dig.

billet viser den mest effektive tonesluger,

Du kan købe den hos [Erik Hoffmann](#) i Vanløse

Hvis du ikke kan du dæmpe dit instrument, så kan du overveje at bruge **hørtelefoner**, for at skrue op for musikken eller købe **en god højtaler** til din computer/IPad,

(Hvis du bor i lejlighed er det en god ide at lave **en god aftale med dine naboer**, for der skal øves meget, hvis du skal lære det)

Hvis du spiller klaver, kan du købe et elektrisk klaver du kan skrue ned for. Guitarister kan bruge en elguitar uden forstærkning osv. osv.

Hvis du bruger IPad, eller telefon;

Køb et Bluetooth keyboard og lær alle short kommandoerne. Short kommandoerne står listet på forsiden.

Band in a Box

Band in a box er et musik program hvor man skriver akkorderne, og vælger en stilart, så laver den backingen.

Man kan også skrive melodien ind med noder. Jeg har brugt Band in a Box til at lave mange af lydsporene.

Programmet kan også selv improvisere, og det kan være praktisk hvis man på en nem måde vil lave en node til improvisationen.

Det har jeg benyttet mig under mappen All_of_me.

Det gode med band in a box er, at du kan få den til at spille backing rytme og akkorder, sådan at du kan træne improvisation på den måde du også vil spille Solo i et jazz orkester.

Programmet koster under 1000 kroner og kan bestilles på nettet hos pgmusic.com

Her er et start [sæt af melodier i Band in a box format, hvis du klikker her får du Valdes repertoire](#), men jeg har lavet/samlet [1000-vis af meoldier](#) i Band in a Box format.

Om at spille jazz i et orkester eller til jam session

Solo er italiensk og betyder alene.

Er man så helt alene når man spiller solo.

- Nej, Rytmegruppen i et jazzorkester spiller lige som folkemusikere - Hele tiden.

Men hvis du ser rigtige jazz orkestere, så er man meget disciplineret.

Der er aftaler om hvad man gør.

Nogen gange især i Big Bands har man aftalt at spille et stykke på en ganske bestemt måde hvor man spiller arrangement og der er skrevet 2,3,4 eller flere stemmer ud.

Man spiller også solo i big band, men der er aftalt en eller to solister per stykke.

Nogen gange finder blæser gruppen et "**RIFF**" det vil sige en ganske simpelt rytmisk figur som man så lægger under soloen især hen mod slutningen af soloen.

Men som nybegynder skal man passe på med at lave riff, det kan ofte forstyrre solisten og ødelægge det generelle udtryk mere end det gavner.

Til jam session er det lidt friere, man behøver ikke at have aftalt solo rækkefølgen på forhånd, men man tager den når det er frit.

Hvis man laver en god solo kan man godt tage flere kor, hvis man laver noget godt.

(Et kor er en gennemspilning af melodien - når du improviserer vil melodien ikke være der, det er kun akkorderne du hører).

Men det er dårlig stil at tro at man kan rette op på en dårlig solo, ved at tage et kor til.

Det er vigtigt at vide hvor man er henne, og fremfor alt hvornår koret er slut, og man skal vige pladsen for næste solist.

Det er rigtig dårlig stil at begynde på det forkerte tidspunkt. (Men man må got "cutte ind" en halv takt før foregående solo er færdig. Det er god stil at afslutte sin solo sådan at næste solist kan cutte ind)

Det er rigtig dårlig stil at begynde at spille "RIF" uden at lederen af orkseteret har aftalt, at nu er der tid til RIF, hvilket *kan* ske undervejs.

Til jam kan man godt lave aftaler undervejs, også med fakter og blikke, for det er svært at tale når musikken spiller, og det er svært at gestikulere når man holder begge hænder på sit instrument. (eller på violin og bue)

Langsomme melodier deler man ofte op, sådan at man kun tager et halvt kor.

Ofte starter man med at spille melodien, og det er også almindeligt, at man afslutter med at spille melodien, specielt hvis det drejer sig om et nybegynder kursus, eller man er i et nybegynder orkester, eller hvis man er til jam..

Hvis der er sangere, med kan det være sangeren, der starter melodien, og nogen gange også afslutter, og det kan lyde godt hvis en af solisterne spiller underlægning til sangen, ofte laves der kun underlægning på dele af sangen. Man kan ikke være sikker på, at det, at der bliver spillet undrlægning til sang betyder at nu er der fri improvisation.

Chase

En speciel teknik er at man spiller "chase" Her deles soloen op i små stykker (typisk 4 takter) og går på tur.

Typisk vil man starte med at spille "fire mod fire". Beslutningen tages af en leder i orkestret ved at han peger på dig og holder fire fingre op i vejret. Han vil så improvisere 4 takter, hvorefter du skal improvisere i 4 takter, og aflevere den tilbage enten til ham der startede chasen eller til en anden hvis den går i rundkreds blandt solisterne.

Ofte vil man undervejs ændre det til at spille 2 mod 2. Altså tage 2 takter hver. Man kan også starte med et andet antal takter f.eks. 8 takter, som sætte sned til 4 mod 4 og så til 2 mod 2.

Man *kan* også spille 1 mod 1 men det er svært og det går sjældent godt.

Kollektiv improvisation

New Orleans musikken er karakteriseret ved kollektiv improvisation. Der ofte bliver brugt til begravelser.

I virkeligheden kræver kollektiv improvisation ret meget disciplin, man skal lytte på hinanden og understøtte hinandens strofer, sådan at det samlede udtryk lyder godt.

For folkemusikere, der jo er vant til at spille hele tiden uden at stoppe, bliver jazz-improvisation ofte til kollektiv improvisation, sådan at man lidt kan gemme sig bag ved hinanden.

Man skal bare huske at til jazz jam session er kollektiv improvisation undtagelsen fra regelen. Her skal stå frem og vise hvad man kan enkeltvis med understøttelse af rytme gruppen.

Det vil sige: **spille solo.**

Man lytter til de andre, mere end man spiller

Jazz musikere bruger mere tid på at lytte på hinanden end selv at spille. Ofte er det også sådan at man undgår at der er for mange solister på scenen, ved at gå ned fra scenen efter at have været med på et par numre.

Alt i alt kan man komme hjem fra en aften, hvor man måske kun har spillet en melodi igennem 3 -4 gange resten af tiden har man lyttet på de andre.

Men fornemmelsen at stå på en scene og spille sådan at taget billedligt løfter sig, kan så rigeligt være det værd!!

Hvis man vil spille hele tiden, kan man vælge en mindre gruppe, måske en duo, hvor den ene spiller guitar eller klaver, (eller en trio med trommer) hvor man så begge to (eller alle tre) er spiller hele tiden.

[Django jam \(minor swing\) på Christianshavn juni 2019 \(videon er optaget af Martin Kristensen\)](#)

Om jazz.oleviolin.com

Jeg bruger rigtig musik, dog blandet med musik lavet af Band in a box.

Jeg har prøvet at ikke overdænge med mange forskellige musik stykker.

Det er vigtigt, at kun lære et stykke musik ad gangen, og i starten begrænse dig, for det at lære at improvisere er ikke nemt. Og når du først har lært det, så er der ingen grænser for hvad du kan spille.

(Hvis du er interesseret i at lære flere jazz melodier, så har jeg lagt link ind nederst til hvor du kan finde dem)

Det bedste er nok bare at "prøve". Lav enkle soloer i starten gentag nogle enkelte toner, der lyder godt.

Lyt til Lois Armstrongs solo i On the sunny side of the street. Han starter soloen med kun 2 toner.

Jeg har skrevet et par Stephane Grappeli soloer ned, og lagt passende strofer ind. Meningen er at du skal lære stroferne, først langsomt (start med 40%) og bevæg dig så langsomt hurtigere.

Det kan være svært (måske enda umuligt) at få Stephanes strofer ind under huden i dit eget solospil.

Men man kan øve stroferne med et andre formål:

- At lære at tillegne sig selve jazz udtrykket
- At lære at spille rent
- At lære at spille i position
- At lære at spille hurtigt.

Det er ikke kedeligt at spille sammen med Stephane Grappeli, så selv om man måske aldrig lærer at lave de samme løb, så er der så meget andet man kan lære....

På skulderen af traditionen

Du stå på skulderen af traditionen
Lærer af den
Og komme videre
Spille i nuet

På et tidspunkt vil du forme dit helt eget rytmiske udtryk.
Du kan ikke lade være, alle musikere har sit eget personlige udtryk, som er genkendeligt
Dette gælder både rytme, og melodi/strofe valg.

Og du skal ikke være bange for at kopiere andre.
Du står på skulderen af andre store store musikere traditionen,

og du kan lære meget af de gamle mestere. Det gælder strofevalg, men især rytme-fornemmelse.

Til forskel fra folkemusik traditionen, så er der eksempler på optagelser af jazz fra hele den periode hvor jazzen har eksisteret.

Det er bare at grave, og finde de gamle gode indspilninger.

I gamle dage skulle man på biblioteket, eller ned i pladeforretningen for at finde dem.

I dag har du dem tilgængelig via streamingtjenester såsom Spotify og YouTube.

Det siges at Stephane Grappelli i starten af sin karriere kom meget på en bar i Paris hvor man spillede jazzplader på Jukebox, der var opfundet i 1927.

Rythm is king

Når du skal lære rytme, er det letteste at lytte på en jazz musiker, der har et godt rytme feel.

Det er vigtigt at du arbejder med din egen rytme fornemmelse. Lær at lave gode optakter. Kom ind på 2 og 3 og. Lav synchoper.

Synkoper er der hvor du betoner et taktslag som normalt ikke er betonet, og du dermed flytter det stærke takt slag.

Typisk vil en du spille en synkope når du spiller binder et og, sammen med 2 slaget eller du starter et slaget en takt tidligere.

Næsten all jazz musik er trioliseret, det vil sige at den 2 del af ottendelen kommer lidt senere. Dette gælder også synkoper.

Når man spiller latin inspirerede sange såsom Bossa Nova, spiller man *ikke* synkoperet.

Trioler er en vigtig ting at behærske. Men der mange andre finurlige rytme triks. Det nemmeste er at lytte dem af fra nogen som kan.

Lad være med at lave for lange toner. (Det er selvfølgelig en smags sag, og Inage toner kan da godt lyde godt når man spiller en "slow ballad"..

Men jeg skriver det for nybegyndere har en tendens med at bliver urytmiske og kedlige fordi deres toner er for lange.

Når du laver korte strofer med pauser imellem har du en større mulighed for at holde takten, da du hører hvad de andre spiller (og hvor rytmen er henne) når du selv laver pause.

Dessuden bliver din improvisation interessantere, når du laver korte strofer.

Gentagelser er en god ting, det skærper også din egen takt fornemmelse når du gentager.

Lær dig at få en "mave-fornemmelse" for rytmen, når du spiller.

Harmonilære - læren om akkorder

Mange musikere kender ikke akkorder, de lytter sig bare frem og lærer efterhånden at spille.

Men jo ældre du er jo mere har du tabt barnets evne til bare at lære efter det man hører.

Tip: Hvis du synes dette kapitel er indviklet, **så spring det bare over!**

De fleste jazz musikere har stor glæde af at kende sin harmonilære, men der er også dem, der bare lærer det "på øret"

Hvis du synes at dette kapitel er for indviklet: Kom tilbage til det når du har fundet ud hvordan en melodi lyder når man bare hører akkorderne, og du har lyst til at vide hvad der du kan høre.

Det vigtigste er at du kan høre akkorderne, ikke at du ved hvad de hedder.

Det, at kende akkorderne *kan* være en genvej til at lære at improvisere, men det kan også være en omvej, hvis du synes teorien er svær at forså, så gå den direkte vej: Lyt dig frem.

Det at lære at tale et sprog ligger jo meget tæt op af at lære og spille musik.

Når voksne mennesker lærer sprog, har de tit gavn af at lære grammatik.

Det er nemmere at lære reglerne, end at lære hvert tilfælde.

I musik hedder "grammatiken" harmonilære.

Husk - rhythm is king (Harmonilære er bare nemmere at tale om en rytme)

Harmonilære er mindre vigtig end rytmen. Fokuser på at lære det rytmiske udtryk.

Du kan spille alle de forkerte toner bare du gør det rytmisk. Og du får et stort bifald.

Hvis du omvendt spiller alle de rigtige toner men rytmisk kedeligt vil publikum bare ønske at der kommer en anden (og bedre) solist på banen.

Harmonilære er nemmere at tale om en rytme, derfor bruger man meget tid på det i kurser osv.

Tit får du at vide på kurser at det er vigtigt at træne skalaer. Jeg mener det er vigtigere at træne akkorder.

Men kurset her indeholder nogle gode skalaøvelser, som jeg kan anbefale "hvis du er til den slags".

Skalaøvelser er også gode a til at komme igennem "alle toner på dit instrument", og skærpe din intuitive fornemmelse af hvilken akkord, der hører til hvilke toner.

Vel og mærke hvis spiller skalaøvelsen sammen indspilningen og med højtaler/høretelefoner tændt. Gør dig i øvrigt altid den tjeneste at spille sammen med musik.

(Det vil sige: Der *kan* være tidspunkter hvor du har brug for at øve noget alene, også for at lære at spille rent, eller hvis der er noget, der er svært at lære fra en strofe lavet med denne side.)

Du kan spille alle 12 toner i en solo. Det er vigtigt at du lærer intuitivt at spille i den rigtige toneart.

Man kalder det at spille "ude" når man improviserer uden for den skala der hører til akkorden. Men før man improviserer "ude", skal man vide hvor "hjemme" er henne.

For der er ingen, der gider at høre nogen der spiller "ude" hele tiden.

(forså vidt man ikke er til avantgarde jazz, her er det nærmest en dyd at spille noget,

der lyder rædselsfuldt, og så klapper publikum og siger: "næ hvor interessant han spiller")

Men vi spiller traditionel jazz (det som svenskerne kalder tradjazz), og her må det gerne lyde godt.

Hvad er en akkord?

Akkorder det er det guitarrer spiller.

Det er en samling af toner, der lyder godt sammen, og ligsom bakker melodien op.

[Jeg har lavet en oversigt af hvordan de forskellige akkorder er bygget op.](#)

Som udgangspunkt består en akkord af tre toner, og man kalder det en treklang. Grundtonen tertsen og kvinten er det mest normale i en akkord.

Der er tradition for at man lægger grundtonen lavest i akkorden. Men sådan behøver det ikke at være, hvis en anden tone ligger lavest kalder man det en omvendning, og omvendningen lyder faktisk meget ens med akkorden i grundtilling.

Hvis tertsen er en **stor terts**, er det en **dur-akkord**,

(der er så en lille terts fra tertsen til kvinten, idet en stor plus en lille terts giver en kvint.)

Hvis tertsen er en **lille terts** har vi en **mol akkord**.

Akkorden får navn efter grundtonen. En A-akkord indeholder A som er grundtonen Ciss som er den store tert. og E som er kvinten.
Akkorden Am er en moll akkord den indeholder A som grundtone, C som er den lille tert, E som er kvinten.

Lær på dit instrument hvor de vigtigste akkorder ligger, ved at spille tonerne i akkorden efter hinanden.

Eb-dur: Eb-G-Bb
Bb-dur: Bb - D - F
F-dur F - A - C
C dur: C - E - G
G dur: G - H - D
D-dur D- Fiss - A
A-dur A - Ciss- E
E-dur E- Giss - H (H kaldes B på engelsk)
H-dur H - Diss - F#

C-mol: C-Ess-G
G-moll: G - Bb - D
D-moll: D - F - A
A-moll A-C-E
E-moll: E-G-H
H-moll: H-D-F#
F#-moll: F# - A - C#
C#-moll: C#-E-G#

lav gerne treklange (som enkelt toner) i forskellige omvendinger.
Meget folkemusik er opbygget i treklange.

Under mappen **skalaer** ligger der en treklangøvelse i de mest almindelige tonarter.

(men for tonearterne C-dur, G-dur, D-dur, A-dur, E-dur) Det er muligt jeg lave en udvidelse også med mol og 7-ere. Men jeg synes ikke øvelsen fungerer optimalt.

Indtil videre må du leve med listningen af toner. Jeg synes selv det er vigtigt at vide hvilke toner, der indgår i akkorderne. Specielt er tertsen og 7-eren vigtig at vide.

[Jeg har lavet en øvelse her som gør lige netop det.](#) (men kun i C-dur)

Under mappen **Blues_Akkord_Oever** er der et andet system, beregnet til at indøve hvilke toner, der hører til hvilken akkord.

*Billeet: I mappen **Blues_Akkord_Oever** (øverst af mapperne) har jeg lagt nogen af øvelserne ("Grundtone + terts" og "Grundtone + terts kvint og septim") for alle tonearter.*

"Grundtone + terts kvint og septim" ligger i alle 12 tonearter. Du kan her vælge strofen "**Akkord øver**" hvis du vil øve hvor grundtonen-tertsen-kvinten og syveren ligger.

Eller du kan vælge **Fri Blues** hvis du har lyst at improvisere over de 12 takters blues akkorder, og det er muligt at gøre det i alle 12 tonearter.

Du kan

[I dette foredrag, kan du se hvor akkorderne ligger sådan rent finger mæssigt på din violin.](#)

Oversigt | Forklaring | Næste |

Streng: G

Tonart: D

kun 0 streng skala

Position / Skala øveskala

Venstre Hånd

Dur/Moll: Dur

Position: 1. position

Accord/skala: Treklang

De Grønne toner er grundtone + terts kvint og septim. Læg mærke til hvordan alle vælger streng. Klik på tone for at høre. Ved den øveskala der hører til t... Position /Skala giver avare... Hvor du kan vælge 3 klange... Og vælge forskellige mol-

På billedet ser du hvilke fingre tonerne for en D-durs treklang ligger på. Der er valgt Position /Skala Dur 1. position og **treklang**.

Oversigt | Forklaring | Næste |

Tonart: A

kun 0 streng skala

Position / Skala øveskala

Venstre Hånd

Dur/Moll: Mixolydisk

Position: 1. position

Accord/skala: Treklang med septim

[Denne lille app kan indstilles til akkorder](#)

på billedet har jeg Valgt position/skala A **mixolydisk** 1. position ot treklang med septim.

Dette giver en 7-er akkord i dette tilfælde tonearten A7

Hvis du vælger Dur (i stedet for Mixolydisk)

ville du have fået en 7-er akkord med stor septim i dette tilfælde Amaj7

Øvelserne ligger som blues. På nogen af skæringerne ligger der en fri Blues øver til sidst.

Det er sjovere at lave skala øvere når det ligger over en rigtig akkord skema Blues er en meget almindelig måde at improvisere.

Man bruger som regel det samme 12-takters skema.

De fleste jazz musikere kender skemaet, og det er et godt startpunkt når man bare har lyst til at spille sammen.

Så øvelserne har en tre-dobbelt funktion.

- At lære hvor tonerne ligger i akkorderne, og få dette ind på "rygraden"
- At få blues harmonierne ind på rygraden (12-takters skemaet)
- At lære at spille i mang forskellige tonearter

[Hvis du vil øve at improvisere til \(fri\) Blues i alle tonearter kan det gøres her.](#)

Læg i øvrigt mærke til hvordan bluesen afsluttes med at gå ned på Dominant tonen. Altså kvarten under grund tonen.

Dette er som regel en rigtig god måde at slutte en solo på.

Nogen gange kan man være "fræk" og gå ned på en 7-er eller en 6-er. Men den lave kvint tone (altså kvarten under grundtonen) virker altid.

7-er akkord

Hvis man lægger en ekstra lille tert oven i kvinten, får man en 7-er akkord. Det er en akkord med 4 toner altså en 4-klang.

Det er meget almindligt at man i jazz på denne måde udvider sine akkorder (både mol og dur) til fire klange.

Grund tonenens akkord udvider man dog med en stor tert. Da den store septim jo er en del af durskalaen.

Denne akkord kaldes Maj7 eller bare maj akkord.

Maj akkorder skrives ofte med et Δ , så

$C_{maj7} = C_{\Delta}$

Ligsom du har lært treklange for oven, kan det være en god ide at øve 4-klange med den lave septim (=lav 7-er)

Bb: Bb-D-F-Ab

F7: F - A - C-Eb

C7: C - E - G-Bb

G7: G - H - D-F
D7: D- Fiss - A-C
A7: A - Ciss- E-G
E7: E- Giss - H-D
H7: H- Diss- Fiss-A

Fm7: F - Ab - C-Eb
Cm7: C - Eb - G-Bb
Gm7: G - Bb - D-F
Dm7: D- F - A-C
Am7: A - C- E-G
Em7: E- G - H-D
Hm7: H- D- Fiss - A
F#m7: F# - A - C# -E
C#m7: C#-E-G#-H

Andre akkorder (dim, + 9,11,13 og m7b5)

Dim og + (aug) akkorder.

Jazz harmonisering bruger alle mulige akkorder. Dim akkorderne kan også markeres med in lille ring, F eks: G° (=G dim) er en så kallet diminshed akkord der består af udelukkende små tertser.

Der findes i virkeligheden kun 3 forskellige Dim akkorder, da de andre kan tænkes som omvendinger. (man siger at Dim akkorden ligesom aug akkorden er symmetrisk.

G° = Bb° = C#° = E° = tonerne: G, Bb, C#, E
G#° = H° = D° = F° = tonerne: G#, H°, D, F,
A° = C° = Eb° = F#° = tonerne: A, C, Eb, F#°

Dim-akkorden er beslægtet med m7b5- akkorden, hvor m7b5 akkorden har 7-eren med mens Dim har 6-eren.

Hvis du ser en akkord efterfulgt af et lille ø, er dette en slags dim uden 6-eren. Det vil sige en moltreklang hvor kvinten er erstattet af tritonus. Aø7 er det samme som Am7b5.

da de begge indeholder Tritonus intervallet, (intervallet mellem kvart og kvint der består af tre heltoner. Dette interval var forbudt i middelalderen, men i dag indgår det i blues skalaen, og giver en dejlig "bluesy feel" når man bruger det.

Aug også kaldet plus akkorder, fordi man kan skrive dem med et + tegn. Her er kvinten erstattet af en lille sekst (men harmonisk kaldes den en overstigende kvint) Intervallet er bygget op af 3 store tertser, og er ligesom dim-akkorden symmetrisk. Der findes derfor kun 4 forskellige Aug akkorder da de andre er omvendinger af den samme akkord.

9-er, 11-er og 13 akkorder. 9-er akkorden er en 5 klang hvor man har lagt en ekstra terts oven i 7-eren. 11-er er en 6-klang hvor man har lagt en ekstra terts oveni 9-eren. 13 akkorden er en 7-klang det vil sige den indeholder alle toner i en mixolydisk skala (for 7-eren er lav). Man kan f.eks. ikke tage en fuld 13 akkord på en guitar, idet guitaren jo kun har 6 strenge, men det er tilladt at udelade nogen af akkord tonerne.

9-eren bruges ret tit i stedet for 7 eren for at give en mere krødet klang. Hvis man er guitarrist og ikke ved hvordan man tager dem kan man nøjes med at spille en 7-er.

11-er og 13-er akkorder er ret sjældne og bruges for at give en mere krøderet afslutning. (Hvis man ikke ved hvordan de skal tages, kan man tage en 7-er)

Mange guitarister improviserer når de spiller jazz, så når der er en lang sekvens med grund-tonen tager de lige et par II-V-I -ere eller måske bare II-V -ere for at udvide og krødre lidt.

Står det en 7-er akkord tager man en 9-er akkord. I Django-jazz tager man ofte en 6-er akkord i stedet for en 7-er. Django havde jo kun 3 fingre på venstre hånd, så han lavede nogle akkorder hvor man ikke brugte så mange toner, og dæmpede de andre strenge. Dette kaldes manouche-greb efter det franske ord for roma.

[Hvis du er guitarist, kan det måske være sjovt at se her, hvor de fleste akkorder er forklarede.](#)

Monouche akkorder har jeg ikke helt styr på men jeg lavede en [gang dette kursus](#), og [dette](#) som er baseret på manouche akkorder.

sus akkorden.

en akkord hvor tertsen er erstattet af en kvart kaldes en sus akkord. Det kommer af det engelske ord suspenden, fordi denne type akkorder ofte føles som grundtonen hænger tilbage (is suspended) fra den tidligere akkord.

Skala øvelserne

Skala øvelserne går over den kendte II-V-I sekvens (dvs. to-fem-en-sekvens), som bruges meget i jazzmusik. (læs mere om akkordfølger længere ned)

I de andre skalaøvelserne afluttes hver skala med en 5-klang over en 9-er akkord. Nedadgående treklange er intresantere end de opadgående. Her får du også øvet moltreklange.

[Men hvis du vil lære akkorderne som en melodi kan det være godt at vide noget om hvordan man bygger akkordfølger op.](#)

Hvis du vil lære mere, er det en god ide at gå ned på biblioteket og låne bogen ["Becifringer og akkordspil" af Preben Fahnøe og Ejnar Kampp.](#)

(Wilhelm hansen) Efter sigende er det den eneste bog der forklarer begrebet akkorder i et forståeligt sprog.

(ovenstående link er et sammenkog af bogens konklusioner. til forskel fra bogen, hvor du gerne skal have et klaver eller guitar til rådighed, kan du på hjemmesiden høre akkorderne)

Det er tertsen og 7-eren (den lave septim) der farver akkorden, så når du improviserer, så tænk på at bruge disse toner.

Især i starten, hvor man bare er forvirret, kan det være godt at kigge i noden og ramme akkord toner, men efterhånden, skal du lære akkorderne som en melodi. Og du skal ikke tænke så meget på akkorder, bare spille, og når du har øvet dig et par måneder vil du naturligt spille i den rigtige toneart.

Det er heller ikke nødvendigt at spille over de skalaer der hører til akkorderne. Hvis stykket er i C-dur, kan du også improvisere i C-dur hele vejen igennem.

Eller du kan bruge blues-skalaen. Der er mange muligheder, og i virkeligheden ikke andre regler, end at det skal lyde godt.

Skalaøvelserne kan være gode at give denne fornemmelse, men det er endnu bedre at spille sammen med en indspilning sammen med en rigtig jazz-musikere, for så lærer du også af hans frasering og rytme. Som sagt, du lærer som regel ikke ret meget af at lære tingene udenad, det er bedre at bare spille...

Skala øveren er opbygget over en akkord rækkefølge der kaldes to-fem-en

II-V-I

Det vil sige man afslutter på grund akkorden (har du tænkt på, at den bedste måde at finde ud af hvilken toneart er at se på den sidste akkord, alle melodier også folke slutter på grund akkorden)

, man starter på den akkord der ligger på 2. tonetrin. I C-dur bliver det D-moll.

Den næste er den akkord der ligger på 5. trin. Denne akkord kaldes også dominanten, for den dominerer melodien til at gå tilbage til grund akkorden.

Grundakkorden tages med en stor septim, hvilket også kaldes en maj 7 akkord.

I virkeligheden bruger man samme toner hele vejen igennem de tre akkorder, i tilfældet ovenover C-dur. Men når man med C-dur toner (de hvide tangenter) starter på D- får man en skala, som på musikprog hedder D dorisk skala. Det er en mollskala med høj 6. tone og lav 7. tone. Når man starter på 5. tone på de hvide tangenter, får man en skala, der hedder mixolydisk skala. Hvorfor de hedder lige sådan stammer fra at sådan kaldte man dem i antikken. [Claudius Ptolemaios](#) sad i Alexandria ca. 100 år efter Kristus og skrev en masse skalaer ned, som han opkaldte efter forskellige folkeslag i lilleasien. (at der så er sket en forbytning af skalaerne når hans dokumenter først blev oversat til arabisk for derefter at blive oversat til græsk og latin 1000 år senere i Konstantinopel, der en lille detalje. [Du kan i øvrigt høre Ptolemaios skalaer her](#) - men dette har *intet* med jazz teori at gøre)

Du behøver ikke at lære alle da andre kirketonearter. Mixolydisk og Dorisk og almindelig Dur-skala, så klarer du dig igennem de fleste jazz-kurser.

II-V-I er en meget almindelig akkordfølge i jazz. Når man improviserer, behøver man ikke at tænke "åh nu skal jeg spille en dorisk skala og nu en mixolydisk skala og nu er jeg kommet til Dur skalaen", for det er jo de samme toner i alle skalaer (hvis følgen hedder dm7 G7 C så er det C-dur skalaens toner man spiller over.

Skala II-V-I 6 tonearter fra A

0:23 / 12:13

Minor_Swing
On_the_Sunny_Side_of_the_Street
Skalaer
StuffSmith

Sklang_C_G_D_A_E-dur
II_V_I_fra_A
II_V_I_fra_E

Key: C Bb Eb
Efter endt spil
Næste Gentag Stop Alle

gemte strofer:
kun Am7
kun D7
kun Gmaj
kun G (Am7 D7 Gmaj7)
kun F (Gm7 C7 Fmaj7)

Bm7 E7 Am7?

Am7? D7 Gmaj?

Skala øvelserne er bygget sådan op at du går videre fra den ene linie fra dur til moll, sådan at rækkefølgen Em7 A7 Dmaj, fortsætter med Dm7 G7 Cmaj, som så forstætter med Cm7 F7 Bbmaj7, osv.

I alt kommer man 6 tonearter igennem. Startende med E-dur sluttende med F#-dur Der er så en anden skala øver (Se billedet) der starter med A dur

Hm7 E7 Amaj

Am7 D7 Gmaj7

Gm7 C7 Fmaj7 -osv.

og ender med H dur. Når du har øvet begge skala øvere, så har du spillet alle tonearter i dur, og (dorisk) moll.

og du "kender alle toner på dit instrument". Hvilket ofte er et kriterium for at komme med på et jazz kursus.

Opgangen er en skala, mens nedgangen er en akkord. Akkorden du går ned over er en 5-klangs akkord.

Normalt i spillemands musik regner vi med at en akkord er en 3 klang hvor man lægger 2 tertser ovenpå grund tonen. I

C-dur bliver det C-E-G, altså grundtonen, den store terts (E) og kvinten (G)

Hvis man har en 7-er akkord lægger man en ekstra (lille) terts på kvinten og man får en firklang der i C-dur hedder C-E-G-Bb (hvor jeg bruger det engelske udtryk Bb for tonen B)

I en 9-er akkord har man så lagt en ekstra (stor) terts oven i 7-eren sådan at man får en 5-klang der i C-dur hedder C-E-G-Bb-D.

Nu lyder det jo besværligt at man lige laver en 5-klang akkord. Men du skal bare tænke på, at når du spiller skalaøveren så øver du skala opad og en (brudt) akkord på nedgangen.

Det anbefales at bruge de gemte strofer i starten, sådan at du starter med at øve kun A-moll kun D7 og kun G-maj feks. Derefter går du videre til at øve en hel linie

På "Fra -E" har jeg også lagt to linie strofer ind. Derefter kan du tage de svære linieer for sig, for til sidsat når du føler dig sikker kan øve alle skalaerne.

Brug en tuner (eller gå hen til dit klaver hvis du har sådan et) og check at alle de toner du tager er rene.

Det er utroligt vigtigt specielt for violinister, at man spiller rent når man spiller jazz. Og her taler vi om tempereret rent, det som alle tunere måler. (Jazz musikere kender ikke til Just tuning skalaer.

Jazz musikere arbejder med 12 tonearter, og her er der kun tempereret der gælder, for dem er skalaerne Dur, Dorisk og Mixolydisk)

Husk at øve rytmisk, den rytme du laver når du øver skala øveren skal være mere interessant at lytte til end det Band in a Box har genereret over dine højtalere.

Andre skalaer:

Typisk forventer man hvis du har meldt dig til et jazz kursus at du i de mindsate kendte til Dorisk Mixolidisk og almindelig Dur og Moll. Man vil så fortælle dig om den [altererede skala](#), Dim skalaer, Blues skalaer Heltone skalaer osv.

[Blues skalaen](#) er god fordi den lyder som regel godt når man spiller, og så er den ret enkel at lære (brug [Næste](#)-link for oven for at få flere øvelser i Blues stil.)

Jeg har lagt disse øvelser over i

mapperne **Blues_Akkord_Oever**, **Blues_Skala** og **Blues_Exempler**.

Blues_Akkord_Oever er lavet for at forklare hvad en treklang er. (og en 7-er firklang) Når du først har lært hvordan treklange ser ud i de forskellige tonearter, behøver du ikke denne øvelse. Jeg mener ikke at den er fantastisk, men jeg bruger selv meget treklangenens toner når jeg først ser en node, som jeg vil improvisere i. Det bliver ikke super-fede improvisationer når man gør det, men det kan være godt til en start, og så lærer man intuitivt hvilke akkorder, der ligger hvor.

Senere kan man så spille mere frit.

Blues skalaen består af grundtone-lille terts-kvart-tritonus-kvint-lille septim. C-dur blues skala: C-Eb-F-F#-G-Bb-C Læg mærke til at den ikke bruger dur tertsen men mol tertsen. Det er ret effektivt at lige bruge mol tertsen i en dur-toneart, til at få det til at lyde Bluesy.

Tritonus skal man ikke overdrive, men den lyder definitivt også "bluesy" når man bruger den.

(Trinous hedder den tone der ligger mellem kvarten og kvinten.) i mappen Blues_Skala, kan du øve Blues skala i alle 12 tonearter. Og igen, det bare for at give lære dig hvor den er henne.

Jeg har lagt et stykke som jeg har lavet udelukkende med blues-skala toner ved siden af, i alle tonearter. Start med at øve de tonearter, som du bruger mest. (A-dur, G-dur, C-dur, hvis du vil spille med blues-guitarister er C-dur smart, hvis du vil spille med et jazz-orkester er F og Bb dur smart at øve)

Lær dig at få en fornemmelse hvilken toneart du spiller i, og lyt til gode jazz musikere hvordan de gør. Typisk vil de bruge alle 12 toner, når de spiller "ude", og skala-tonerne (eller måske bare 3, eller 4-klangs tonerne når de spiller "hjemme").

Det er en god ide at vide hvor tertsen og 7-eren ligger i den akkord du spiller i.

Men i stedet for at ved hver akkord tænke på: Nu kommer der en ny akkord, jeg må hellre spille en ny tone, der passer ind i denne akkord, bør du tænke:

"Her er en akkord overgang, hvislke toner er ens i de to akkorder før og efter."
Eller endnu bedre, bare spil!

Akkordfølger

Alle melodier kan harmoniseres på forskellige måder. I folkemusik vil man typisk se på hvilke toner der er i melodien, og som passer ind i akkorden. Det gør man også i jazz musik, men i jazz musik lægger man også en del i at lave en naturlig rækkefølge.

Der er her to principper. Man kan enten sørge for at en tone fra den tidligere akkord følger med. Eller man kan lave en skala udvikling i akkorderne.

I moderned musik (specielt i Rock musik ser man dog ofte at man bryder med disse principper.

Der er også stykker hvor man bevidst lige stiger en halv tone til nogle helt andre akkorder.

I virkeligheden kan man bruge hvilken som helst akkord række følge, men det føles rart hvis der er en (eller flere) toner fra den gamle akkord med i den ny akkord. Den mest almindelige princip er at man lader kvinten blive grund tone i den ny akkord. Dette kaldes kvint-gang.

Den korteste kvint-gang er fra Dominant akkorden til grundtonen f.eks. G7 - C II-V-I er en kvintgang på tre trin

4 trins Kvint gang hedder [vamp](#), som betyder en lap, eller reparation på engelsk. I C-dur hedder vamp akkorderne C, Am, Dm7, G7 (Ligsom i sangen: Toms karameller/Guantanamera)

Man kan gradvis udvide kvintgangen med flere og flere akkorder til man når til den [Fulde Kvint Sekvens](#), der indgår i et par jazz sanges harmoni.

Her indgår alle skalaens toner. Man starter på grundtonen og går baglæns til F, herfra går man en Tritonos baglæns til H. (for tonen Bb findes jo ikke i C-dur skalaen.) H- akkorden er så en dim akkord, og herfra går man så baglæns igennem kvint cirkelen til man når grund tonen igen. De fleste jazz melodier der bruger Fuld Kvint sekvens bruger moll versionen. (For eksempel All the things you are, og Autumn Leaves). Evert Taube bruger ofte kvint sekvens i sine sange, og "Rosa på bal" kan spilles med fuld kvint sekvens i slutningen.

En anden rækkefølge er tertsgang, hvor det er tertsen der følges videre. Starten af On the sunny side, og All of me er terts gang, hvor man går fra C til E. Hvis man går den anden vej med terts gang får man C til A, og så har man starten på Vampen (C-am), (hvor resten af vampen er kvint gang.)

En anden måde at lave akkord gange er at lade akkorderne følge en skala (op eller ned) I on the sunny side of the street, følger akkorderne en skala efter den første tertsgang E-F-Am og så afsluttes med en II-V-I

B-stykket består af en II-V-I som så gentages en tone højere . B-stykket afsluttes med Vamp, hvor am7, dog er udskiftet med A7 (vampen afsluttes først i starten af det afsluttende A stykke med.

Det er meget almindeligt i jazz at man ikke tager afslutningen med i II-V-I sådan at man kun kører II-V

Hvis du skal huske akorderne i On the sunny side, kan du enten huske 9 skift i A-stykkerne og 6 skift i B-stykket,

eller du kan huske tertsgang-skala, II - V, II-V-I i astryket og en II-V-I plus in vamp i B-stykket

Jeg mener at det sidste er langt nemmere at huske, for her skal du ikke huske akkorderne enkelt-vis bare hvilken følge de kører i.

All of me kører en tertsgang og så kører den kvintgang, men går et trin op fra Dm7 til E7, og kører derefter kvintgang. I anden stykket går den så op og laver noget tertsgang for at slutte af med en II-V-I

Man behøver ikke at huske hvad de forskellige akkord-gange hedder når man improviserer.

Man skal derimod prøve at fornemme dem.

Det kommer med øvelse.

Jazz melodier er ofte komponeret ud fra en god akkord rækkefølge, som du kan genkende når du improviserer.

12- takters Blues

12 takters blues findes i mange variationer over et grundskema, som er meget genkendeligt.

Her er grundskemaet i C-dur

```
| C | C | C | C |  
| F | F | C | C |  
| G | G | C | C |
```

En typisk variation ser sådan ud:

```
| C7 | F7 | C7 | C9 |  
| F7 | F7 | C7 | C7 |  
| G7 | F7 | C7 | Dm7 G7 |
```

Men den føles fuldstændig lige så meget blues som grundskemaet.

Charlie Parkers Blues for Alice, ligger meget langt fra grundskemaet, men føles stadig som en blues.

```
| F      | Edim A7 | Dm7 G7 | Cm7  F7  |  
| Bb7   | Bbm7 Eb7 | Am      | Abm7 Db7 |  
| Gm7   | C7       | F7      | Gm7  C7  |
```

Her er grund skemaet i F-dur til sammenligning

```
| F  | F  | F | F |  
| Bb | Bb | F | F |  
| C  | C  | F | F |
```

Sprog/Grammatik vs. Musik/harmonilære

Man kan ikke tale engelsk eller tysk bare ved at lære gramatikken, men det gør det nemmere (især med tysk) at lære det hvis man kender gramatikken.

Når du taler Engelsk går du ikke og tænker på gramatiske ramser såsom "go went gone" osv. Det var noget du gjorde i underskolen, da du skulle lære engelsk. Nu taler du bare sproget.

Måske når du skal skrive engelsk, skænker du grammatikken en tanke. Det er det samme med harmonilære og jazz musik: Man kan se på de fleste jazz-kompositioner at komponisten kender sin harmonilære.. Det kan være godt at lære harmonilæren, for at have noget at holde sig til i starten. Men efterhånden når du spiller så tænker du ikke over det mer. Gramatikken har en masse mærkelige ord som Nutid, datid For at ikke tænke på i den svenske skole hvor man bruger de latinske ord som presens og imperfektum. Det er det samme med harmonilæren. Men mange lærer Engelsk (alle engelske børn f.eks.) uden at ku et ord grammatik. Det samme gælder jazz musik.

Harmonilæren er en hjælpesten for nybegynder der står og tænker, hvilken tone skal jeg spille nu.

Første gang du spiller et nyt stykke kan det være godt at lige spille akkord tonerne, men efterhånden som det går og stok og sten, ja så spiller du bare. Du er kommet igennem glasloftet, nu kan du bare improvisere.

Jeg kan huske at Ole Bas (min første jazz lærer den gang jeg gik på DTU) sagde: "Og når man ser på Charlie Parkers soloer så kan man se at alt det han lavede var harmonisk korrekt.

Jeg er ikke enig med Ole Bas. Charlie Parkers improvisationer følger aldeles ikke kun harmonilæren. Måske har man udvidet harmonilæren, sådan at Charlie Parkers soloer passer ind.

Der er ingen der kan tænke harmonilære når man spiller 16-dele med 240 slag i minuttet. Heller ikke Charlie Parker. Men at hans soloer lyder godt, det kan man ikke benægte.

Vi havde brugt 5 år på at lave et overvågnings system hos Brüel & Kjær og den første kunde var tysker.

Der var ingen, der turde præsentere systemet på tysk, så jeg melde mig som frivillig.

Jeg havde valgt fransk i underskolen, men havde dog haft tysk et helt år i gymnasiet, og så havde jeg jo været på skiferie i Østrig.

Bagefter fortalte min kollegaer:

"Ole det det var et godt foredrag, du har jo ikke nogen problemer med den tyske grammatik, for du kender den jo tilsyneladende slet ikke!"

På samme måde kan du slippe utroligt godt fra en jazz improvisation uden at kende den underliggende harmonilære.

Jazzmusik og Bb-tonerarter

Det er meget almindeligt at man spiller Jazz musik i Bb-tonerarter, det er fordi de fleste blæser instrumenter er stemt enten i Bb eller Eb.

En alt-saxofon skal spille med 6 krydser når vi spiller i A-dur. Mens alt-saxofonens C-dur svarer til Eb-dur for os.

Django og Stephane Grappeli spillede i mere violin-nemme tonerarter.

Hvis du virkelig vil lære at spille jazz er det godt at kunne spille i hvert fald ned til Eb-dur og gerne også i Ab-dur. Du kan bruge skalaøvelserne til at træne dig op i at beherske alle tonerarter på dit instrument.

Husk at spille skalaerne rytmisk, det gør det lidt morsommere.

Alt sammen med den samme spil langsomt- og lav-strofer- tool.

Om at skrue ned for hastigheden

I dag har browseren indbygget den teknologi, der gør at man kan spille langsommere uden at frekvensen ændrer sig. Dette kan tilgås med javaskript. (Der ligger noget javasskript kode i siden, som får det hele til at virke)

I gamle dage blev tonen ændret når man skruede ned for hastigheden.

I gamle dage spillede man sammen med plader, Saxofonister kunne så købe EP-plader i 45 RPM, skrue ned til LP-plade med 33 RPM, og justere lidt på hastigheden, sådan at det passede med at man gik fra

en sopran saxofon til en Alt saxofon, som spiller med samme grep men en kvint lavere.

(Der er en kvint forskel på en sopran sax, der er stemt i Bb. til en alt saxofon forholdet $45/33,33 = 1,35$ en kvint er 1,33, så man skulle lige justere lidt på pladespilleren eller stemme sit instrument lidt lavere for at få det til at virke.)

De første båndoptagere kunne afspille i forskellige hastigheder, hastigheds forskellen var 1:2, så man kunne kun spille halvt så hurtigt, og lyden blev så en oktav dybere.

Beskrivelse af mapperne

All_of_me

mappen indeholder en del forskellige indspilninger af melodien All of me

I forskellige tonearter, og med forskellige artister. Valdemar spiller den i A-dur, mange jazz musikere spiller den Bb men det mest almindelige er i C-dur, hvor den er nemmest at spille på violin. Der ligger også den originale indspilning med Ruth Etling fra 1931, hvor man også kan høre verset.

(Det man normalt spiller er kun omkvædet)

Blues_Akkord_Oever

Her kan du lære akkord tonerne for Dur akkorder og Dur-septim akkorder, med blues underlag.

[Dette er nævnt under kapitlet Akkorder](#)

Læg mærke til at kun C-dur og A-dur indeholder alle versioner.

Jeg mener at den version der indholder septim akkorden er den vigtigste at øve på, så derfor er denne lavet til alle (dur) tonearter.

Øvelserne er ret kedelige. De er lavet for at give forståelsen af hvilke toner, der indgår i en akkord. Når man først har forstået dette, og man i øvrigt ved hvilke akkorder man spiller over, så er det lidt nemmere at komme igang med en solo. Men også dette er en tilnærmelse.

Senere vil du kunne spille alle mulige toner over alle mulige akkorder.

Blues_skala

En mappe med Blues skalaen i alle tonearter. Efter skalaen er der frit Blues improvisation som du kan vælge som strofe.

Det er lidt kedeligt at øve Blues skalaen kun, men jeg har lagt den ind sådan at man kan øve den igennem i alle tonearter.

Jeg har lavet en lille melodi, som er lavet kun ud fra blues skalaen. Den ligger så også i alle tonearter.

Blues_Eksempler

Her ligger der nogle eksempler på simple blues riff.

Jeg har prøvet at begrænse mig til de tonearter man faktisk spiller blues i. Desværre kan saxofoner og den slags godt foretrække Bb og F-dur mens guitarister foretrækker A-dur og E-dur. Klaverer foretrækker som regel C-dur. Eksemplerne [stammer](#) fra [violin](#) kurset på [oleviolin.com](#) men er blevet udvidet med hensyn til tonearter. C-dur er blevet til C-dur og A-dur, et par andre tonearter er blevet delvis dækkede.

CountryHonk

Der er ikke ret mange violin soloer i Rock musik, en af dem er Country Honk på Rollin' Stones pladen Let it bleed. Melodien findes også med titlen Honky Tonk uden violin. Mens denne har titlen Country Honk. Der ligger forskellige versioner med og uden violin solo, og soloen er skrevet ud som node.

Latin

Latin musik spilles ikke trioliseret. Der ligger eksempel på en ostinat på violin med Alfredo de la Fey fra Colombia.

Lyø jazz

Her ligger nogle nemme jazz stykker som vi bruger under nordisk uge på Lyø down by the riversid Aint she sweet, The Girl From Ipanema

Minor Swing

Her ligger et enkelt nummer af Django Reinhards repertoire. Der er ikke nogen melodi til Minor, Swing, men det er almindligt at man lærer starten af Django's improvisation som Melodi. Jeg har fokuseret på at skrive Stephan Grappeli's violinsolo ned fra samme indspilning, og alle strofer er lagt ind sådan at man kan øve dem og lære dem udenad. Meningen er så at man får lært den solo udenad.

On_the_sunny_Side_of_the_Street

flere forskellige af det som Lois Armstrong har kaldt "Verdens bedste melodi"

Bl.a. ligger starten af Louis Armstrongs solo, som et eksempel på hvor enkelt man kan bygge en solo op med gentagelser.

Jeg har også selv lavet nogle indspilninger som ligger her.

Skalaer

Her har jeg lagt en simpel treklang øvelse i 5 tonearter, efterfulgt af to standard II-V-I skala øvelser.

Når du har øvet disse igennem har du spillet alle toner på dit instrument (Der er en beskrivelse længere oppe)

StuffSmith

Stuff Smith er en afro-amerikansk violinist, er boede i København i en længere periode i 1960-erne.

Hans rå jazz stil er unik, og han er nok mit største forebillede stadigvæk, selv om jeg,

efter at jeg startet i Django klubben her på Christianshavn, er blevet meget facineret af især de tidlige indspilninger af Stephane Grappeli som jo spillede med Django Reinhardt.

SvendAsmussen

Svend Asmussen er jo ikke til at komme udenom. Foreløbig ligger der kun få af hans indspilninger. Den ene June Night er hans signatur melodi.

Sweet Georgia Brown

Forskellige indspilninger af den mest berømte af Django/Grappelli's indspilninger. Dels i fuld længe, og så fokuseret på Grappellis violin solo, til sidst en Band in a box version.

[Her kan du få en videogennemgang af soloen \(med noder\)](#) Hvor der en harmonisk analyse på fransk, men med engelske undertekster af soloen.

Valde_Band_in_a_box

"Maskin-genererede" indspilninger af Valdes repertorie alle opbygget på samme måde. Først et kor med melodien, derefter 5-7 kor uden andet end backing til fri improvisation

Valde_med_OQ_soli

her spiller jeg over Band in a Box version og prøver at lave en så simpel solo som muligt. Jeg bruger mest akkord tonerne, men også andre toner.

Valde_og_Ole_spiller_onsdag_24_nov

Titlen siger sig selv

Valdemars

Her ligger Valdemars repertiore men med rigtige musikere, transponeret til den toneart som Valdemar synger i

Nogle af indspilninger er nogle jeg lavede på Video af Valdemar på Lyø år 2009

Mappen er oprindeligt lavet til Valdemar, og der ligger nogle af hans favoritter (ikke jazz)

On the Sunny side of the street indeholder forskellige optagelser fra YouTube, som kan vælges som strofer.
(Det er altså ikke mig der spiller)

Oleama

En mappe lavet til en af vennerene indeholder forskellige versioner af one note samba

pdf

tom mappe

Sus

En mappe lavet til en af vennerene indeholder forskellige versioner af Det er godt at se dig med Bente Kurre

Mere avanceret?

Melodierne på jazz.oleviolin.com er bevist valgt nemme at lære. Dette er et begynderkursus, og det er vigtigt at ikke kaste sig over for meget i starten. Hvis du vil lære noget mere avanceret (men stadig traditionel) jazz:

[Jeg har lagt noget mere Django Reinhardt musik med Stephane Grappelli](#)

Jeg har skrevet ca 8 Stephane Grappelli soloer ud på noder (se mappen Grappelli_soloer i bunden), der er noget at gå igang med hvis du vil lære at spille hurtigt.

På mange af dem har jeg gemt enkelt strof efter takt numre.

login:

bruger: dit eget navn gerne med initialer

password: manouche

[Charlie Parkers soloer er et "must" for saxofonister.](#)

Noden er transponeret i C (violin, harmonika, etc.) , Bb (klarinet, sopransaxofon, trompet og klarinet) og Eb (alt-saxofon, Kornet)

Parkers soloer er ret svære, men han går stadig for at være en af de dygtigste jazz musikere, der har levet.

login:

bruger: dit eget navn gerne med initialer

password: yardbird

Du kan til din Ipad downloade "I Real Pro", herfra kan du hente akkordfølger til de fleste jazz melodier, og høre dem spille ligesom i Band in a Box.

Du får ikke melodierne med, men dem kan du så finde andre steder f.eks. i Spottify appen.